EDEBİYAT

TÖRELİ TÜRK EDEBİYÂTI ÇALIŞMALARI-1

SU KASÎDESİ

(Şerh - Tahlil)

EDİTÖRLER
ABDÜLKADİR DAĞLAR
ERHAN ÇAPRAZ
ERTUĞRUL KARAKUŞ

DBY
dünbugünyarın

SU KASÎDESİ (ŞERH-TAHLİL)

© 2023, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™
Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 343
Edebiyat: 169

ISBN 978-625-6769-33-5
Sertifika No: 52315

Baskı Tarihi: İstanbul, 2023

Editörler:
Abdülkadir Dağlar - Erhan Çapraz - Ertuğrul Karakuş

Yayın Yönetmeni:
İrfan Güngörür

Baskı Hazırlık:
DBY Ajans

Baskı/Cilt:
Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Tic. A.Ş.
(Sertifika No: 46519)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)
Töreli Türk Edebiyâtı Çalışmaları-1: Su Kasîdesi (Şerh-Tahlil)
Editörler: Abdülkadir Dağlar (Doç. Dr.) , Erhan Çapraz (Doç. Dr.) , Ertuğrul Karakuş (Doç. Dr.)
İstanbul : DBY Yayınları, 2023.
522 s. ; 13,5 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 343) ___
ISBN 978-625-6769-33-5
1- Edebiyat 2- Şiir 3- Şerh/ Tahlil 4- Hz. Muhammed

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu - Fatih / İstanbul
Tel.: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

EDEBİYAT

Töreli Türk Edebiyâtı Çalışmaları-1

SU KASÎDESİ

(Şerh-Tahlil)

EDİTÖRLER
ABDÜLKADİR DAĞLAR
ERHAN ÇAPRAZ
ERTUĞRUL KARAKUŞ

İçindekiler

"Su Kasîdesi" Şiiri ve Şerh-Tahlil Dizini 9
Mukaddime 13

SU KASÎDESİ
(ŞERH-TAHLİL)

Su Kasîdesi'nin Matla' Beytine Dâir 19
Atabey KILIÇ

Gönülden Gök Kubbeye Gözyaşları 29
Mehmet KIRBIYIK

Fuzûlî'nin "Su" İstiâresi 37
Salih UÇAK

Su Kasidesinin "Çâk Çâk" Beytinin Şerhi 45
Mahmut KAPLAN

Zevk-ı Tığ'dan Murad Nedir? 55
Bilal KEMİKLİ

Yaralı Gönle Su -Su Kasidesi Şerhi 4. Beyit- 63
Bilge KAYA YİĞİT

Aşk Toprağında Su'ya Hasretlik: Fuzûlî'nin Su Kasîdesi'nin Bir Beyti Üzerine 69
Gülçin TANRIBUYURDU

Fuzûlî'nin Su Kasidesi'ndeki Bir Beytin Şerhi ve "Bâğbân" Kelimesi Üzerinde Düşünceler 79
Hasan Ali ESİR

Suya Versün Bâğban Neyleyim Gülleri 89
Mehmet Veysi DÖRTBUDAK

Benzemez Kimse Sana 95
Ahmet TANYILDIZ

Su Kasidesi'ndeki Bir Tahaddî Beyti (Meydan Okuma) Üzerine Düşünceler 105
Lokman TURAN

Benzemez Kimse Sana 117
Erdem SARIKAYA

Dilim Seni Dilim Dilim Dileyim 125
Serap YAVAŞ

Âsîlere Lutfun Yüce Fermândır Efendim 133
Emrah BİLGİN

Susalım... Gönül: Susadım 145
Nazire ERBAY

Bir Beytin Etrafında Dolaşmak yahut Sahralarda Su Aramak 155
Oğuzhan ŞAHİN

Ben Senin Müştâkınam 163
Hüseyin AKKAYA

Leb'e Müştâk Fuzulî 177
Halil İbrahim HAKSEVER

Galiba Âşık Olmuş 185
Vildan S. COŞKUN

Serv-i Hoş-Reftâr 195
Sait YILTER

Su Gibi Aziz Olmak 203
Türkan ALVAN

Su ve Toprağın Vuslat Rekabeti 211
Mustafa Uğurlu ARSLAN

Yâr Yolunda Susamak Toprak Olup Su Sunmak 217
Ertuğrul KARAKUŞ

Hû Hû Hû 227
Şeyma Nur ZARARSIZ

Kurtulan Kim? Gül mü, Bülbül mü? 239
İsmail GÜLEÇ

Suda Gördüm Gölgeni 255
Abdülkadir DAĞLAR

İnsan Türünün Efendisi, Seçkin İnci Denizi 269
Âdem CEYHAN

Dürr-i Yektâ 281
Bekir ÇINAR

Kâinat Sadefinin İncisi 289
Bekir BELENKUYU

Taşra Taşan Mânâ: Taşın Zikri 297
Emrullah YAKUT

Yüzü Suyu Hürmetine 303
Mustafa AKSOY

Küfrün Ateşini Söndüren Rahmet Denizi 309
Bahir SELÇUK

İ'câzdan Mu'cize Hakîkat Yolu 317
Seyit YAVUZ

Parmak Isırtan Mucize 325
Erdoğan ULUDAĞ

Hazreti Peygamber, Su ve Kavrulan Sinelere Sunulan 335
Mustafa Sefa ÇAKIR

Muciz Bir Söyleyiş Bir Mucizin Beyanı 341
Gül Nihal KUL

Dosta Âb-ı Hayat Düşmana Zehr-i Mâr -Fuzûlî'nin Su Kasidesi'nin 21. Beyti'nin Şerhi- 347
İbrahim Halil TUĞLUK

Su Kasidesi'nde Rahmet Peygamberi Hz. Muhammed 357
Abdulmuttalip İPEK

Su / Abdest / Rahmet 367
Mehmet ALTUNMERAL

Aşk Yolunun Âvâre YolcuSU 375
Bayram Ali KAYA

Su Kasidesi'nin 24. Beytine Nâçizâne Şerh 381
Sadık YAZAR

Toprağa Hasret Su 391
Adnan UZUN

Hata Derdine Yegane İlaç: Zikir 403
Ziya AVŞAR

Zikr-i Na't yahut Şefâatnâme 413
Erdem Can ÖZTÜRK

Suya Teşne Olmak ya da Şefâat yâ Resulallâh! 423
Hakan YEKBAŞ

Habibullahı (s.a.) Görme İştiyakı 433
Cemal Abdullah AYDIN

Mîraçtaki Sevgili 439
Erhan ÇAPRAZ

Güneş Çeşmesinden Hücre-i Saâdete Akan Feyz Bağlamında Su Kasidesi'nin Bir Beytinin Şerhi 449
Mehmet Korkut ÇEÇEN

Suyu Güneş Pınarından İçmek: Naatin Feyzi 457
Kezban PAKSOY

Korku ile Ümit Arasında 465
Osman ÜNLÜ

Korku ile Ümit Arasında: Beyne'l-Havfi ve'r-Recâ 471
Ahmet UĞUR

Su Kasidesi'nin Taç Beyti: Sözümü Cevher Eyleyen Sensin Yâ Resûlullâh 479
Mehmet Sait ÇALKA

Na'tin Bereketi 485
Abdulhakim KILINÇ

Göz Yanılır Gönül Yanılmaz 495
Ömer İNCE

Şairin Hz. Peygamber Özlemi yahut Vuslat Arzusu -Fuzûlî'nin Su Kasidesi'nin Dua Beyti- 509
Murat Ali KARAVELİOĞLU

Fuzûlî'nin Gönül Susuzluğu: Hz. Peygamber 517
Büşra ÇELİK VURAL

Kâinat Sadefinin İncisi

Bekir BELENKUYU

Dr., Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi

Seyyid-i nev'-i beşer deryâ-yı dürr-i ıstıfâ
Kim sepüpdür mu'cizâtı âteş-i eşrâra su

"İnsanların ve insanlığın efendisi olan Resûl-i Ekrem, mucizeleri şerlilerin ateşine daima su serpen seçkin inci denizidir."

Ezelden ebede varlık âleminde bir "İnci"nin hatırına dönüp durdu ve yenilendi kâinat. Her şeye gücü yeten tek ve eşsiz Yaratıcı, "Levlâk (sen olmasaydın)" hitabının mazharı o biricik "İnci"ye hikmetiyle derc etti varlığın sırlarını. Derya gibi çalkanıp duran, her bir dalgasıyla, damlasıyla bir olan varlığın en müstesna "İnci"sini bir derya misillü "Efendi" tayin etmek o Hâlık'ın hikmetinden zaten uzak değildi. İşte bu yüzden o Efendiyle alakadar oldu bütün mevcudat, işte bu yüzden bir inci denizi gibi parıltısıyla, paklığıyla, kıymetiyle, kuvvetiyle bütün zamanlarda okundu ismi. Esasında, temelinde O'nun olduğu mucizelerle[1], bütün varlık âlemine ışığı yayıldı.

[1] Su kasidesini baştan sona şerh ettiği kıymetli eserinde Metin Akar, Seyyidü'l-Mürselîn aleyhisselâtü vesselâmın peygamberliğinden önce

İşte Fuzûlî, o Dürr-i Beyzâ'nın ışıklarıyla aydınlanan, kıvılcımların nura döndüğü beş tablo serdi gözümüzün önüne inci gibi dizdiği kelimeleriyle.

1. Tablo: Doğmadan önce… Nur-ı Muhammedî cevheriyle çıkıyor varlık âlemine o "İnci". O "İnci" daha belirmeden dolaşıyor alından alına nuruyla. İlk menzilinde babamız Safiyyullah Âdem'in Rabbine karşı işlediği hatanın pişmanlık ateşini serinletiyor. Nuh Neciyyullah'ın gemisine misafir oluyor bir zaman ve tufan olmuş ışığıyla söndürüyor yeryüzündeki bütün küfür ateşlerini. O "İnci"nin ezeli ve ebedi menbaıyla İbrahim'in atıldığı ateşe serpiliyor ve alevler gül bahçesine dönüyor Halilullah için. İsa Ruhullah, kendisi ve havarilerinin çektiği işkence alevlerine o "İnci"nin "Ahmed" adıyla teselli saçıyor. Kâinat bekliyor o "İnci"nin zuhurunu. Bir rahmet damlası olarak düştüğü kâinat sadefinde bir mihr-i dırahşan gibi, göz alıcı güneş misali büyüyor, büyüyor. Fakat O'nun nurunu hissetmekten uzak çoğu gözler. Kaç bin senedir bekleşiyor hâlbuki insanlık, oysa kaç bin senedir intizardadır yeryüzü. İnsanlığın seması o "İnci" doğmadan simsiyah bir zulmete boğuluyor. Güneşi bekleyen gecenin karardıkça kararmasına benzer bir hale bürünüyor insanoğlu. Ve bir zaman geliyor geçip geldikçe günler. Vahşi hayvanları geçmiş yırtıcılığıyla insanlığın karanlık zamanları… Kâinatın Sahibi unutturmuyor yine de habibi o "İnci"yi. Sadeften doğmamışken henüz o "İnci", Fil Ordusu'nun haddi aşmış kibriyle çalkanıyor Mekke denizi. Tam

---

gerçekleşen onunla alakalı harikulade hallerin "irhas" başlığında değerlendirilebileceğini, bu yüzden beyitteki "mucizât" ile sadece nübüvvetindeki olağanüstü bazı hadiselerin kastedildiğini belirtmiştir (Akar, 1994: 58). Hâlbuki bir önceki sayfada kendisinin de ifade ettiği gibi mucize, Mürîd olan Allah'ın fiilidir ve Allah'ın istediği zaman kendi koyduğu kanunları yine kendi kudretiyle değiştirmesidir. Hal böyle olunca tâ Nur-ı Muhammedî'den ebede kadar geçecek zamanda Âyîne-i Ezel olan Habibullah aleyhisselâtü vesselâm ile alakadar olan mucizelerin yine O'nun temelinde olduğu mucizelerden sayılması gerektiği ifade edilebilir. O, öyle bir Dürr-i Yektâ'dır ki doğumundan önce, doğumunda, hayatında ve mematında kudret eliyle mucizelere mazhar olmuştur.

"Her şey bitti!" derken yürekler, tam Kâbe'yi yıkmaya yürürken sefiller o "İnci"nin nuruyla pişirilmiş, o "İnci"nin salabetiyle kuvvetlenmiş "siccîl" ile doluyor sema. Ve artık doğudan batıya, semadan arşa kâinat hazırdır o "İnci"nin doğuşuna.

2. Tablo: Dürr-i Yektâ'nın, O eşsiz "İnci"nin zuhuru gecesi… Kâinat ağacının çekirdeği o "Eşsiz İnci"nin en müstesna meyve suretinde dünya sayfasında göründüğü geceydi. Varlığın baştanbaşa alakadar olduğu o "İnci"nin hatırına, şehadet âleminde mucizeler yarattı Mutlak İrade Sahibi. Sema levhasında Yahudi kıskançlığının alevine su serpip aklını alacak ve eşsiz "İnci"yi işaret eden bir yıldız göründü o gece. Salkım salkım dökülen yıldızların lisanıyla alkışlandı o "İnci"nin doğuşu. Kisrâ Sarayı'nın on dört burcuna isabet etti o "İnci"nin muhkem parıltısı ve toprağa karıştı bir gecede yıkılmaz zannedilen kibir. Aynı gecede söndü ateşe tapanların bin yıldan beri bir an olsun sönmemiş ateşi. Çünkü o Dürr-i Yektâ'nın Rabbi, tevhide başkaldıran böyle bir şerre, ateşi varlık sebebinden koparıp şirke alet kılan böyle bir kıvılcıma izin vermezdi. Ve Habibullah hitabının mazharı o "İnci"yi vesile kılarak serpti bütün küfür ateşlerine nuru. O "İnci"nin şevkiyle coşup taştı bazı sular ve kuşattı vadileri. Bazılarıysa silindi yeryüzünden edep ve hürmetle. O "İnci"nin maşrıktan mağribe bir anda ulaşan nuru gözlerini kamaştırdı Kâbe'deki putların. Tutunacak yer bulamayan putperestlik yüz üstü devrildi. Bu, o "İnci"nin bir gün gelip habis suretlerden kutsal Kâbe'yi tamamen temizleyeceğine işaretti.

3. Tablo: Dürr-i Yetîm'in dünya sayfasına ışık saçtığı demler… Bu tabloda nereye baksın nazar? Hangi parçayı tarif etsin diller? Daha çocukluğunda başlayan harika haller ömür boyu devam ediyor. İçinden çıkıp geldiği karanlığı aydınlatmaya, ateşleri söndürmeye namzet olduğu her halinden belli. Erince yaşı kemale, artık tebliğ vakti. Omzuna insanlığın yüklenebileceği en ağır yük emanet ediliyor vahiyle. Bir inci gibi doğduğu bu âlem sathında, maddesiyle manası bir ummana dönüyor vahyin yüceliğiyle. Öyle bir umman ki, her damlası

bir inci. Öyle bir inci ki, her haliyle ıstıfâ; her haliyle seçkin, her haliyle tertemiz, pak ve müberra. Güneşin tan yerinden görünüp parlaması gibi karanlığı yara yara ilerliyor nuru. Bu nura muhtaç olduğunu anlayıp koşanların karşısına, şerli habis ruhlarıyla dikilenler de var. O "İnci"nin aydınlığı artık bir araya gelmeyecek şekilde uçurumlar koyuyor arasına iman ve küfrün. Aydınlık ve karanlığın ufkunu bir makas gibi keserek ayırıyor. İmanla küfür apaçık görünüyor beşer nazarında. Kimileri aydınlığa koşuyor canla, başla, hayatı pahasına. Kimileriyse alev alev büyütüyor şer karanlıklarını. Ebu Leheb gibilerin küfrü nurun rağmına çoğalıp cehenneme ehil hale getirecek şekilde şiddetleniyor. Karanlıkta beliren karanlığa götüren her bir kıvılcıma, ateşe, aleve, yangına mucizeleriyle serpiyor suyu o "İnciler Denizi". Bir zaman ayın yüzüne çizdiği "elif"le küffarın sinesine saplanan, aklını başından uçuran bir nur saçıyor. Bir zaman en yüce arşa uruc edip yükselerek saçtığı nurlu incilerle müminin kalbini kuvvetlendirirken, kâfir ve münafığın akıl ve kalbine oklar saplıyor. Bir zaman avucundaki toprak suretinde görünüyor o "İnci Denizi"nin damlası ve kâfir ordusunun gözlerine saçılıyor tek tek. O'nu insanlığa mebus olarak gönderen Hâlık-ı Kâinat, karşısında olanları en derin zillete gömdüğü gibi yanında olanları da en aziz makama eriştiriyor. O "İnci Denizi"yle bir adım, bir ses, bir nefes müşerref olanlar gökte yıldızlara dönüyor ve O'nun gibi nur serpiyor karanlıklara.

4. Tablo: Dünya sadefi, o "İnci Denizi"ni sinesine çektikten sonra… "Her nefis tadıcıdır ölümü." (Ankebut 29/57) buyurmuştu hayatı da ölümü de Yaratan. "Her yaşayan ölür, her gelen gider." demişti o "Eşsiz İnci"nin müşfik sadefi. O "İnciler Denizi"ni dünya gözüyle bir daha görememenin ıstırabıyla kavruldu mümin yürekler. Toprak misafir edince o "Eşsiz İnci"yi, âlemde ışık kalmadı sandı onunla nurlanan yıldızlar. Fakat o Dürr-i Yektâ, rahmet denizinden saçılan ve nuru bütün insanlığı kuşatan iki emanet bırakmıştı ardında, iki muhkem emanet: Kur'an ve Sünnet. O ummana dönmüş "İnci"nin hatırası vardı ve hep haydı muhkem bir kalenin iki burcunda. O kaleye

girenler saadete erdi, girmeyenlerse gündüzün aydınlığını bırakıp karanlığa düşenlerdi. İki muhkem burcun selametine kavuşan yıldızlarla yayıldı o "İnci Denizi"nin nuru. O "İnci Denizi"nin iki güzide havzasıydı bu emanetler. Zaman rüzgârıyla dalga dalga yükseldi, gökteki yıldız misillü dostlarıyla rahmet rahmet yayıldı bütün asırlara, insanlığa. O yıldızların elinde birer elmas kılınçtı Kur'an ve Sünnet. Kur'an ahlakıyla bezenmiş sünneti, nurlu bir umman olan o "Eşsiz İnci"nin en büyük mucizesiydi Kitabullah. Ve asırlar boyu bu mucizeyle serpildi şer ateşlerine rahmet damlaları. Yeryüzü bu mucizeyle şahit oldu insanlığın en parlak sahnelerine. Bu mucize küfür ateşine serpilip tevhidi, cehalet alevine serpilip marifeti, zulüm yangınına serpilip hak ve hukuku sümbüllendirdi dünyanın dört bir yanında. Kıyamete kadar hükmü aziz olacak bu mucize imanlı gönüllere, masumlara, mazlumlara, daima hakkın yanında olanlara teselli yağmurları gibi bengisu oldu. Fakat bazı şerlilerin gözünü kamaştırdı ve daha da şiddetlendi küfürleri, ateşi harlayan damlalar gibi. Âlemlere rahmetken, Allah'ın nurunu saçarken o "İnci", bu nuru kabul etmek şöyle dursun, esfel-i safilindi kimilerinin tercihi. Kim ne yaparsa yapsın, kim ne derse desin kıyamete kadar hiçbir şerlinin ateşi söndüremeyecek o "İnciler Denizi"nin saçtığı aydınlığı. Hiçbir küfür ateşi üflemekle söndürüp boğamayacak karanlığa yerdeki ve gökteki nurları.

5. Tablo: Ukbada… Madem yakınsa her gelecek, olacak olan olmuş gibiyse madem, ruhlara yabancı değildir o dehşetli günün şiddeti. Ve yanıyor o günde hissedilecek en büyük pişmanlık ateşiyle vicdan kalesi. Ama ümitle bakıyor iman ukbaya; Merhametlilerin En Merhametlisi olan biricik Rabbimiz'in cehennem ateşlerinden kurtarmasını ümit ediyor aşkla. Gafûru'r-Rahîm, nasıl dünyada bütün ateşlere serpiyorsa o "İnciler Denizi"nin nurunu, ukbada da ateşlerden kurtarır mümin kulunu. Muhbir-i Sâdık'ın verdiği haberlerle ürperirken gönüller, yakıtı insanlar ve taşlar olan en büyük ateşi gözünün önüne getirirken hayaller bir nur saçılıyor ümit ufkundan. O "Eşsiz İnci"nin arz sayfasında sesi henüz yankılanırken verdiği müjde ile su

serpiliyor imanlı gönüllere. İnsanoğlunun ateşini dünyadan götüreceği o en dehşetli yangına yine o "İnciler Denizi"nin damlalarıyla mukabele etmeye çalışıyor inanan ruhlar. O ruhlar kıyametin dehşetiyle sarsılacak günde huzur ve selametin biricik adresi Hamd Sancağı'nın gölgesini bellemeye çalışıyor zihninde. O sancak ki hamdeden kulları toplamak için emanet verilmiş Seyyidü'l-mürselîn'e. Kıyamette bütün insanların efendisi olacak o "Seçkin İnciler Denizi" dünya misali ukbada da yangınları söndürmekle vazifeli.

Hayal ve gönlümüzü aydınlatan bu eşsiz tabloların ardından Fuzûlî'nin kelimelerle gösterdiği hünerleri de anmadan geçmemek gerek. Baştan sona inci gibi dizilmiş beyitler arasında Su Kasidesi'nin asıl övgüye girişi olmuş bu mısralar. "Eşsiz İnci" olan Habibullah'ın "bir" cüz ve fert olmasına rağmen bir külli gibi kapsayıcı ve kuşatıcı oluşu ilk mısrada dile getirilmiş. O "İnci", insanlık nev'inin efendisi olması bakımından tek bir fert iken, bütün insanlığın en mümtaz vasıflarını taşıması hasebiyle seçkin inciler denizi hükmüne gelmiş bir külli olarak görünmektedir.

İkinci mısradaki "kim" ifadesinden sonra gelen kısmı "deryâ-yı dürr-i ıstıfâ" tamlamasının bir sıfatı olarak kullanan Fuzûlî, "seçkin inci denizi" ile ilgili şu özellikleri düşündürüyor: Bu "seçkin inci denizi" öyle cömerttir ki, her gördüğü ateşe "sepilir". Bu cömertlik ve çokluksa onun kıymetinden bir şey eksiltmez. O "inci denizi"nden sepilen her bir damlanın kıymetine paha biçilemez. Yani o "inci denizi"nin kesreti ve aynı oranda kıymeti daima bir arada tecelli eder.

"Seçkin inci denizi"nden sepilen mucize suyunun "âteş-i eşrâr"ı hedef aldığı açıktır. Çok kötü, şerli olan kimselerin yaptıkları, alev alev yanan ateşten farksızdır. Hem kendilerini hem de dokunduğu kimseleri yakan bu ateşe "seçkin inci denizi"nden suyun sepilmesi tezat ilgisiyle ifade edilmiş. "Sepüpdür" kelimesinin "söndürür" gibi bir kelimeye tercihen kullanılması da oldukça anlamlıdır. Çünkü su, sepildiği zaman bazı ateşleri söndürmeyip aksine daha da harlamaktadır. İşte "Eşsiz İnci"nin mucizeleri bazı gönüllerdeki ateşi nura çevirirken, taş

kalpli bazılarının da inat ve küfür yangını için ateşi harlayan su gibi etki etmiştir. Fuzûlî ateş-su arasındaki bu somut ilişkiyi göstermek için "sepüpdür" kelimesini kullanmış ve manayı mutlak kılmamıştır.

Bundan başka "eşrâr" kelimesini Fuzûlî boşuna kullanmaz. Kelimenin kıvılcım anlamına gelen "şerâre" ve kıvılcımlar demek olan "şerer" kelimeleriyle olan benzerlik ilgisi beytin inceliğini süsler. Kelimeler arasındaki çağrışımı ilk mısrada da kullanan Fuzûlî, seçkin anlamına gelen "ıstıfâ"yı, "Eşsiz İnci" olan Muhammed Aleyhisselâtü vesselâm'ın hem ismi hem de sıfatı olarak kullanılan "Mustafa" ismiyle bağlantılı olarak beytine yerleştirir. Habibullah'ın en meşhur dört isminden biri olan "Mustafa", ıstıfâ edilmiş, madde ve manasıyla arıtılıp saf ve seçkin hale getirilmiş; cinsi içinde en iyisi ve en seçkini anlamlarına sahiptir. İşte Fuzûlî "inci denizi"nin bir sıfatı olarak kullandığı "ıstıfâ" kelimesini "Mustafa" ismini doğrudan çağrıştıracağı için tercih etmiştir.

Son olarak kasideye adını veren ve bütün beyitlerin sonunda yer alan "su" kelimesinin aruz kaidelerine göre okunuşuyla ilgili ince bir noktayı nazara vermekte fayda var. Aruza göre bütün mısraların sonu kapalı/uzun olmalıdır. Her ne kadar bu kaide mısra sonundaki heceyi uzatmayı mutlaka gerekli kılmasa da bazı şairler bu heceyi uzatarak anlama katkı sağlamayı tercih etmiştir. Fuzûlî bu kasidesine adını veren beyit sonundaki "su" kelimesini uzun okunacak şekilde yerleştirmiştir. Kelimeyi "sû" şeklinde okutan aruz kaidesiyle çölde veya ateşler içinde kalmış susuz bir kimsenin "su" dilenen inleyişi kulaklarda yankılanır.

Su Kasidesi'nin baştan sona şekil ve muhteva bakımından eşsiz beyitleri arasındaki bu "ıstıfâ" beyitle Fuzûlî akl-ı selim, kalb-i selim, zevk-i selim olanlara inciler saçmıştır. Ne mutlu rahmet rahmet saçılan bu incilerden hissesi ziyade olanlara…

Kaynaklar

Akar, Metin (1994). *Su Kasidesi Şerhi*, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

TÖRELİ TÜRK EDEBİYÂTI ÇALIŞMALARI-1

SU KASÎDESİ

(Şerh - Tahlil)

Töreli Türk Edebiyâtı'nın, esâsında bir "Hazret-i Peygamber edebiyâtı" olduğunu söylemek ilk duyuşta mübâlağalı bir ifâde imiş intibâı verebilir. Lâkin, evvelemirde şifâhî *-sonrasında kitâbî-* bir mizâca sâhip olan bu edebiyâtı tâ halk tabanından besleyen en mühim edebî eserlerin Hazret-i Peygamber'e duyulan derin hürmet ve muhabbetten ilhâm aldığını söylemek gerekir. Bir taraftan Ahmed-i Yesevî hikmetleri ile Yûnus Emre şiirleri üzerinden şifâhî yolla ve diğer taraftan Mevlid *-Vesîletü'n-Necât-, Muhammediyye, Ahmediyye, Siyer-i* Nebî gibi umûma açık halk kırâatlarında çok okunan eserlerin de kitâbî-şifâhî yolla dînî-edebî şuûraltını besleyerek şiir dilini canlı ve işlek tuttuğunu söylemek gerekir. Öte yandan na't, mi'râciyye, mevlid türünden eserlerin töreli mûsıkî yoluyla bir kat daha şifâhîleştirildiğini söylemek gerekir. Tüm bu sürecin Muhammedî bereketin eseri olduğunu da ayrıca söylemek gerekir.

Bu şifâhî-kitâbî mâhiyetli edebî dâirenin mutlakâ hâtırlanması gereken isimlerindendir, Mehemmed Fuzûlî, 1483-1556 yılları arasında Bağdat-Necef-Kerbelâ civârında yaşamış büyük bir töreli Türk şâiridir. Onun *-Türkçe, Farsça, Arapça-* manzum ve mensur eserlerinin arasında şüphesiz en güzel şâheserlerinden biri de asırlardır büyük bir edebî zevkle okunagelen *Su Kasîdesi*'dir.

Bu şerh-tahlil kitâbında, *Su Kasîdesi*'ne dâir, birbirinden farklı ilim-irfan kalemlerinden çıkmış 56 adet müstakil yorumlama yazısı bulunmaktadır.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-6769-33-5